

СЛОВО

на Въведение в храма на Пречистата Дева Мария

За това, че смирението на Пречистата Дева Мария е послужило на цялото Божествено домостроителство. Без смирение добродетелите нямат спасително значение

Произнесено в руската църква "Св. Николай", гр. София, 21 11./4.12.1946г.

В КОНДАКА на днешния велик празник - Въведение в храма на Пречистата Дева Мария - се съдържат следните думи: Пречистият храм на Спасителя, драгоценният чертог и Дева... . днес се въвежда в дома Господен, като въвежда със себе си благодатта, която е в Божествения Дух... Спасително за нас е да знаем, мои възлюбени в Христа чеда, каква е тази благодат, която е била въведена във ветхозаветния храм заедно с Пречистата Дева Мария. Тази благодат е многообразна. Преди всичко тя е действието на Божествения Дух, което озарило първосвещеника пророк Захария, бащата на св. Йоан Предтеча. Под действието на Светия Дух той извършил небивало и необичайно нещо. Мойсеевият закон не позволявал на свещениците да влизат в Свята святых. В тази най-вътрешна част на храма се разрешавало да влиза само първосвещеникът, и то веднъж в годината -на празника Очищение. Но по внушение на Светия Дух Пречистата Дева Мария била въведена от първосвещеника в Свята святых.

След това под тази благодат трябва да разбираме Божията грижа за Дева Мария, която се проявила чрез всекидневните явявания на ангели при Нея в Свята святых. Според свидетелствата на църковното предание, те просвещавали Нейния ум с познания за тайните на Божието домостроителство в делото на нашето спасение и изпълвали душата ѝ с неземна божествена радост. А един от ангелите всеки ден носел на богоизбраната Отроковица небесна храна, с която Тя се хранела, докато живеела в храма.

По-нататък, под тази благодат трябва да разбираме непосредственото въздействие на Светия Дух върху Дева Мария чрез даруваната ѝ още от младенческа възраст способност да чете Священото Писание, правилно да го разбира и да има ревност към молитвата. Църковното предание ни разказва, че Тя прекарвала по-голямата част от деня в пламенна молитва,

молела се дори нощем, а през останалата, по-малка част от деня се занимавала с ръкоделие в съседното на Свята святих помещение на храма.

Под тази благодат трябва също така да се разбира и дарът на безпримерното девство и целомъдрие на Дева Мария. Когато навършила 12 години, Тя открила на първосвещеника и свещениците при храма, че никога няма да встъпи в брак, защото е дала обет пред Бога завинаги да остане девица. Този обет на благодатната Отроковица ги удивил много, тъй като в старозаветните времена било необичайно девиците да дават такива обети и тогава девственици, подобни на новозаветните монахини, съвсем не е имало. След усърдни молитви от страна на първосвещеника и свещениците Господ по чуден начин им открил, че Дева Мария трябва да бъде сгодена за праведния старец Йосиф, за да бъде пазено девството ѝ, което и било изпълнено.

Но Дева Мария не само спазила дадения пред Бога обет за девство. Тя послужила и на други девици като пример за девствен монашески живот. Ето защо вчера на всенощното бдение, по време на пеенето на стихирите Църквата насочи вниманието ни към пророческите слова на божествения Псалмопевец: След нея водят при Тебе девици (Пс. 44:15). А във видение на един праведен монах, Божията Майка благоволила да нарече Себе Си "първа монахиня".

Накрая под тази благодат трябва да разбираме благодатния дар на дивното смирение на Пречистата Дева Мария. Когато била на 12 години, веднъж, по време на Своето пребиваване в Свята святих, Тя четяла книгата на пророк Исая. В сърцето ѝ особено се запечатали думите на великия пророк: Ето, Девицата ще зачене и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил, което ще рече: с нас е Бог (Мат. 1:23; срв. Ис. 7:14). Като четяла тези думи, Дева Мария се умилила и пожелала да бъде най-последна слугиня на Девицата, от Която ще се роди на земята Самият Бог. Едва Тя пожелала това и изведнъж пред нея застанал ангел и ѝ казал: "Ти си тази Девица, от Която ще се роди Бог", като добавил, че след две години ще получи за това ново ангелско благовестие. И всичко предсказано точно се изпълнило. От Евангелието ни е известно, че по време на благовещението на архангел Гавриил Дева Мария показала отново същото дивно смирение, защото в отговор на благовестието за небивалото, свръхестествено събитие - раждането от нея на Сина Божий чрез наитието на Светия Дух, Тя казала

на архангела: Ето рабинята Господня; нека ми бъде по думата ти (Лука 1:38).

Това смирение на Пречистата Дева Мария било най-главната причина за въплъщаването на Бог Слово от Нея. А че това е така, засвидетелствувала Самата Тя в Своята боговдъхновена песен при срещата си с праведната Елисавета, като казала: задето Той милостно погледна смирението на рабинята Си (Лука 1:48 - по слав. прев.).

И тъй, ето какво трябва да разбираме под благодатта, която била въведена в старозаветния храм заедно с Пречистата Дева Мария, благодат, чийто най-велик плод станало Въплъщението от Пречистата Дева Мария на Самия Бог, нашия Спасител.

Впрочем от смирението на Дева Мария произлязъл не само този плод. От Въплъщението произлязло великото дело на изкуплението ни от греха, проклятието и смъртта чрез кръстната смърт на Христа. По силата на това изкупление, започвайки от апостолите, ние получаваме чрез Тайнствата на Църквата вътрешната възраждаща благодат на Светия Дух. А тази благодат ни дава право да участвуваме в най-великото Тайнство - св. Евхаристия, в която ставаме плът от плътта и кост от костта на Христа и по най-тесен и родствен начин се съединяваме с Него за вечно райско блаженство.

Какъв трябва да бъде спасителният извод за нас от всичко казано дотук за благодатта и нейните плодове?

Старозаветният Божий храм дарувал на човешкия род Божията Майка. В това се състои неговото голямо възпитателно и спасително значение за нас. Но веднага щом умрял на Кръста нашият Спасител, църковната завеса се разкъсала на две, от горе до долу. Обяснявайки това поразително явление, св. Йоан Златоуст казва, че след смъртта на Господа благодатта окончателно напуснала старозаветния храм и преминала към апостолите, а сетне - и към новозаветния Божий храм и тук тя започнала да действа в многообразните си дивни прояви.

Затова и в новозаветния Божий храм е налице благодатта на явявания и присъствие на Божии ангели, които невидимо ни предразполагат към молитва, възпират ни от всякакво зло, разпалват в сърцата ни любов към Бога и ближните, просвещават ума ни със светлината на истинското

богопознание и ни подтикват към добродетелен християнски живот. Не случайно на Малкия вход на Божествената литургия свещенослужителят тайно произнася следните думи: Владико, Господи Боже наш... направи нашият вход да бъде и вход на светите ангели, които заедно с нас служат и славословят Твоята благост. А по време на Преждеосвещената литургия вместо херувимската се пее друга църковна песен, започваща с думите: Днес небесните Сили невидимо служат заедно с нас... Ето защо и св. Серафим Саровски неведнъж е виждал по време на литургия ангели, които съслужели с духовенството и огласяли храма със своето дивно, несравнимо ангелско пеене.

Както някога в старозаветния храм, така сега в новозаветния особено и дивно присъствува Сам Господ, но с това преимущество, че в новозаветния храм се извършва страшната Евхаристийна Жертва. Старозаветният храм не е имал това най-велико достойнство. Също така в него вярващите не са получавали вътрешната възраждаща благодат. Тя ни се дарува само в новозаветния храм, за да ни укрепва в изпълняването на всички Божии заповеди и за блажено единение с Бога.

Затова нека да гледаме на Божия храм като на най-драгоценното място на земята. Той е за нас земно небе и земен рай с цялото райско блаженство на Небесното Христово царство. Но заедно с това, мои възлюбени, нека се стремим и към неговата многообразна благодат. Преди всичко да се стремим към благодатния дар на смирението, към смирението на Пречистата Дева Мария. То е залегнало в основата на Въплъщението, на цялото Божествено Христово домостроителство и на целия наш християнски живот. Както Ева, след като пожелала да има познание, равно с това на Самия Бог, паднала в гордост и предала в наследство на човешкия род тази гордост - основата и причината за всички грехове, пороци и бедствия, така Пречистата Дева Мария предала на човечеството Своето смирение, като основа на нашата чистота, святост и блаженство.

Оттук става ясно, че смирението е не само една от добродетелите, но целият християнски мироглед, начало на новозаветния християнски живот и самият този живот. Ето защо великият учител на Църквата, преп. Макарий Египетски, казва в своите дивни творения, че смирението е признак за християнство или, казано с други думи, критерий, по който може да се определи дали сме християни или езичници, дали в нас има благодат или не, дали сме с Бога или без Бога, дали сме щастливи или

нешастни. Както най-отличително свойство на плътските и порочни хора е гордостта, така най-отличително и съществено свойство на духовните и свети хора е смирението. И колкото по-дълбоко е било тяхното смирение, толкова повече дарования им е изпращал Господ. Тяхната духовна и благодатна висота се определяла от смирението.

Преп. Серафим Саровски нерядко целувал ръце и на миряните, кланял им се доземи, наричал ги своя радост и свое съкровище. А себе си наричал не другояче, а "убогия и грешен Серафим". За това негово смирение Господ му дарувал такава голяма благодат, че той, подобно на Спасителя, с една дума изцелявал страдащи от различни болести и недъзи. Заради това свое смирение той видял в храма по време на света Литургия Иисуса Христа в цялата Му слава, дванадесет пъти съзърцавал Пречистата Божия Майка, един път, малко преди смъртта си, видял Пресвета Богородица в цялата И благодатна слава и накрая, подобно на св. ап. Павел, бил възнесен до трето небе още по време на своя земен живот и изпитал райското блаженство.

Не случайно Господ така усилено насаждал смирението в сърцата на Своите слушатели. Кога те покани някой на сватба, казвал Той, не сядай на предно място... но кога бъдеш поканен, иди и седни на последното място (Лука 14:8-10), защото ще бъдат последните първи (Мат. 20:16). По-големият между вас да ви бъде слуга (Мат. 23:11). Със Своя личен пример Господ Сам подтиква хората да се стремят към смирение. Син Човеческий, казал Той, не дойде, за да Му служат, но да послужи (на другите) и даде душата Си откуп за мнозина (Мат. 20:28; Марк. 10:45). На Тайната вечеря Спасителят умил нозете на Своите ученици (Йоан 13:5). Да не говорим какво неизказано смирение проявил Той при Своите страдания, когато бил разпънат на Кръста. Затова св. ап. Павел казва: (Христос) смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна (Филип. 2:5, 8). Ето защо като помним цялото спасително значение на смирението, нека умоляваме Господа и Неговата Пречиста Майка, Дева Мария, и над нас да слезе многообразната благодат на Светия Дух и особено - дарът на смирението. Ако в нас има смирение, то всички християнски добродетели ще ни бъдат присъщи, защото смирението е тяхна основа. Тогава най-първоначалната добродетел - вярата, без която не можем да пристъпим към богоугождение, ще бъде у нас силна и чудодействена. Както свидетелствува Евангелието, някога един стотник езичник молил Иисуса Христа да изцели смъртно болния му слуга. Господ му казал: Ще дойда и

ще го излекувам. А стотникът отговори и рече: Господи, аз не съм достоен да влезеш под покрива ми; но кажи само дума и слугата ми ще оздравее... Иисус се почуди и рече...: истина ви казвам, нито в Израиля намерих толкова голяма вяра... И слугата му оздравя в същия час (Мат. 8:5-13).

Подобно нещо станало и при изцеляването от Господа на бесноватата дъщеря на хананейката-езичничка. Последната неотстъпно умолявала Господа да изцели дъщеря ѝ. Но Господ и рекъл: Не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата... Да, Господи, отговорила хананейката, ала и псетата ядат от трохите, що падат от трапезата на господарите им. И какво и казал Господ: О, жено, голяма е твоята вяра; нека ти бъде по желанието ти! И в оня час дъщеря ѝ оздравя (Мат. 15:22-28). Ето каква бива вярата, когато има смирение! И не само за вярата, но и за всяка добродетел смирението има такова спасително значение. Каквото е солта за запазването на храната ни от развала, казва преп. Йоан Лествичник, това е смирението за всяка добродетел. Без смирението нито една добродетел няма за нас никакво спасително значение.

И може ли да бъде иначе, когато самата благодат -главното средство за нашето спасение, ни се дарува от Бога само заради смирението. Затова, ако имаме смирение, то благодатта, която сме получили от Бога, ще възсияе в нас. Тя навеки ще ни съедини с Христа, най-вече посредством св. Причастие и чрез изпълняването от нас на всички Божии заповеди, и ще ни направи истински Негови синове. А ако бъдем деца на нашия Господ, то ще станем по думите на св. ап. Павел и наследници на всички божествени богатства — на Неговата божествена радост и на Неговите неизказани блага и тук, и в бъдещия живот в Небесното Христово царство, с което да ни удостои Господ по молитвите на Богородица, Пречистата Дева Мария. Амин.